

А.В. Павлов,
Управління Національного банку України в Донецькій області

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВ В УКРАЇНІ

У сучасній економіці банківська система є ключовим елементом усієї економічної інфраструктури в державі. Концентрація банківського капіталу, особливо міжнародні угоди зі злиття і придбання банків, значно впливають на приймаючі країни і найчастіше призводять до реструктуризації їх економіки, оскільки більшість міжнародних банків прагнуть проникнути на нові ринки через злиття, поглинання місцевих банків, а необґрунтовані обмеження такої діяльності можуть істотно перешкоджати припливу іноземних інвестицій у національну економіку. За прогнозами іноземних експертів, ринок банківських послуг України до 2010 року збільшиться в п'ять разів, щорічний приріст споживчого кредитування може становити 16 %, емісії платіжних карток – 38 %, іпотечного кредитування – 56 %. Саме з цих обставин особлива увага повинна приділятися реорганізації та реструктуризації банків, як необхідних умов, що забезпечують стабільний розвиток банківського сектора.

Узагальнення зарубіжного досвіду функціонування процесів реорганізації банків та їх сучасного стану в Україні дозволяє виділити наступні ключові напрямки розв'язання даної проблеми:

1. Вдосконалення діючого законодавства та нормативно-правових актів Національного банку України з цього питання.
2. Впровадження сучасного досвіду методів стимулювання злиття та приєднання банків.
3. Посилення фактора ефективності при злитті та поглинанні банків.

Здається, Закон України "Про банки і банківську діяльність" в цілому достатньо регламентує реорганізацію банків. Однак і цей Закон містить деякі неточності. Так, у ст.26 поняття "виділення" визначається через поняття "перетворення", що явно неточно, оскільки як виділення, так і перетворення –самостійні види реорганізації юридичних осіб, так що не можуть визначатися одне через інше, інакше це можна буде тлумачити так: виділення є окремим випадком перетворення.

Необхідна ще одна, на наш погляд, зміна українського законодавства полягає в наступному: відсутність терміна "поглинання", фактично заміщеного терміном "приєднання", не відповідає міжнародній практиці, де використовується термін "mergers&acquisitions" ("злиття та поглинання"). За умови вступу до Світової організації торгівлі, виходу українських банків на світові фінансові ринки, а також приходу відомих іноземних банків в Україну, необхідно розглянути питання щодо приведення українського законодавства в цьому аспекті у відповідність до міжнародних стандартів.

Слід відмітити, що практика державного стимулювання злиттів банків дуже диференційована, а методи, які застосовуються, мають різну природу –

від адміністративних до ринкових, а саме: лібералізація законодавства, надання пільг, адміністративне регулювання, зменшення долі держави в капіталі банківської системи тощо. На нашу думку, стимулювання банківських злиттів-приєднань банків необхідно здійснювати переважно ринковими методами.

Не менш важливим напрямком вирішення проблеми реорганізації банків є правильне обґрунтування ефективності злиттів та поглинань. Відомо, що одним із основних мотивів злиттів та поглинань є підвищення ефективності їх діяльності, що знаходить своє відображення в зростанні капіталізації, диверсифікації та регулюванні ризиків, зменшенні витрат тощо. Аналіз оцінки результатів злиттів та поглинань показує, що основна причина їх неефективності полягає в неправильному визначенні обмінного курсу акцій та розміру справедливої премії, яка сплачується акціонерам банку, що поглинається.

Таким чином, можливо зробити висновок, що з огляду на ризики, які виникають у процесі кредитної експансії та активізації припливу іноземного капіталу до банківського сектора, це зумовлює об'єктивну потребу підвищити його стабільність в національній економіці, передусім, за рахунок забезпечення умов, що сприяють розвитку банківського сектора України через державне регулювання та стимулювання процесів злиття та приєднання, підвищення їх ефективності та вдосконалення діючого законодавства.